

TARKASTUSKERTOMUS

PORVOON MLK

PELLINGE HAGNÄS "KYRKOGÅRD"

Peruskartta PK 3021 04 SONDBY

Koordinaatit: x= 6680 13 y= 3435 19 z=17.5

Katso Sirkka Seppälän inventointikertomusta 1995, kohde 68.

Hagnäs Kyrkogård-niminen historiallinen tai keskiaikainen hautausmaa tarkastettiin A.O.Freudenthalin toimesta 1861. Samoihin aikoihin ovat paikalla käyneet myös K.F.Ignatius ja C.A.Gottlund. (Kts lähemmin Seppälän inventointikertomusta sekä siinä mainitut kirjallisuusviitteet, joihin vielä voidaan lisätä Stig Weckmanin miniartikkeli "Sjöfarminnen vid Pellinge sund - en gammal känd farled" kirjassa Nyländska ankarfästen vuodelta 1995) ja Torsten Edgrenin osuus "Kring Kardrags äldsta historia" teoksessa Johanna Winberg: Kardrag gård 400 år 1595-1995, s. 91 ja viite 13. Kohteesta on kartta Freudenthalin kirjoituksessa SMYA I Pl.II fig.4 sekä em Weckmanin kirjoituksessa.

Ensimmäinen kirjallinen tieto kohteesta on Stig Weckmanin mukaan isojakokartassa "Storskifteskarta över Stor-Pellinge by 1845-52, jossa siitä käytetään termiä "Kungsgård". Vuonna 1904 V.E.V.Wessman puhuu käsitteestä "Kungsgård" tai "gravgård".

Lokakuun 19 p:nä 1996 tarkastin paikkaa yhdessä FT Helena Edgrenin ja dipl.ins. Ilkka Penttisen kanssa. Matkan tarkoituksena oli jäännöksen kartoittaminen metallinetsimen kanssa sen asian selvittämiseksi, voidaanko olettaa että paikan lähempi tutkiminen kaivauksin antaisi muita tuloksia kuin, että kivikehän ympäröivään alueeseen olisi viime vuosisadalla haudattu "venäläisiä sotilaita", mikä lienee yleisin perimätieto ja tulkinta. Vuodelta 1926 peräisin oleva tarina kertoo tosin paikalla olleen katolilainen kappeli (Weckman:Pellingeboken 2, s.92) Tarinan lähdeä ei ole kerrottu. Mitään konkreettisia arkeologisia havaintoja tai löytöjä ei paikalta ole.

Tarkastuksessa ilmeni, että kivikehän keskustassa on runsaasti metallia maassa. Kahdesta koekuopasta löytyi sulanutta pronssia ja metalliastian (?) kappaleita; metallinetsimen antamisen kaikuksen perusteella voidaan todeta, että näitä kappaleita on runsaasti lisää. Kolmannesta kuopasta löytyi metalliraha, joka Tuukka Talvion määrittämisen mukaan (21.10.96) on Juhana III:n lyöttämä 2 äyriä vuodelta 1573. Löytöjä ei vielä ole luetteloitu.

Jatkotoimenpiteet. Muinaisjäännös, josta maanomistajille on toimitettu rauhoitusmääräys 1995 on suhteellisen hyvässä kunnossa. Muuri on osittain sammalen peittämä mutta selvästi tunnistettavissa. Keskustassa näkee joitakin kiviä ja kuoppia aluetta peittävän pienkasvillisuuden lomassa. Freudenthalin mainitsemista 20 rökkiöstä ja joissakin olleista pystykivistä - "viisa-reista" ei näy jälkeäkään. Kokonaiskuvan saamiseksi olisi paikka raivattava pikkupuista, vaikkapa arkeologian osaston muinaisjäännösten hoitoyksikön toimesta. Kivikehä on tämän jälkeen kartoitettava, vaaittava, ja valokuvattava. Alueen halki ja kivikehän läpi tulisi sijoittaa koeoja paikan luonteen ja funktion selvittämiseksi.

Helsingissä lokakuun 22 p:nä 1996

Torsten Edgren